

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med Kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 51. Den 21 December 1799.

Trykt i Kjøbenhavn hos Direktør Johan Frederik Schults.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.

Cancellie-Raadere og Expeditionss-Ekretærer i det danske Cancellie.

Fovgivninger.

Under 6 Decbr. d. A. er igjennem Rentekammeret udfærdiget en Forordning, som indeholder almindelige Regler for Høveriet i Danmark. Dens væsentlige Indhold er følgende: Efterat Hs. Majestæt ved flere Anordninger har tilkjendegivet sin allernaadigste Villie, at Høveriet eller Egt og Arbeid, som Gaardsfæstere ere deres Jorddrøtter og Husbønder pligtige, til gjensidig Berrygelse og Gavn for begge Parter, skulde worde nærmere bestemt, end ved Forordn. af 12 Aug. 1773 er Fæet, og til den Ende indbudet Vedkommende til selv derom at forene sig, men, hvor saadanne Foreninger ikke kunde træffes, beskiftet Kommissarier til ved Mægling at bevleke samme, og, naar dette ikke var at opnaae, da imellem Parterne.

terne at affige Kjendelse, som, i Tilfælde af nogens Anke, skulde af Rentekammeret yderligere paa kjendes, saa har Allerhøiſtsamme med Velbehag erfaret, at Husbønder og Bønder have paa de fleste Steder, efter Kongens Onſte, indbyrdes indgaaet Foreninger om Hoveriet, i Overeensſtemmelse med de derfor foreſkrevne Grundſætninger, og at, hvor mindelig Afhandling mellem Parterne ikke er kommen i Stand, denne vigtige Sag dog allevegne, paa nogle ſaa Godſer nær, er tilendebragt, deels ved de kongelige Kommiſſariers Mellemhandling, deels ved deres Kjendelser og Rentekammerets Reſolutioner paa nogle af diſſe, ſom didhen ere indankede. Men, endſkiønt Hs. Majeſtæt, til Agerdyrkningens Forbedring og Velſtandens, deraf flydende, Udbredelse iblandt Underſaatterne,ønſter, at alt Hoveri in natura ved frivillige Foreninger kunde paa alle Steder i Riget, til ſælles Gavn for Husbønder og Gaardſtædere, ſnart ophæves imod en beſtemt aarlig Afgift, ſaa er det dog ikke at vente, at denne Forandring vil kunne ſkee, uden Tid efter anden, ligesom Omſtændighederne i ethvert enkelt Tilfælde maatte tillade det.

For da imidlertid at betrygge de Jorddrotter og Husbønder, der ere berettigede til at ſordre Hoveri, ſaa-
 velfom Bønderne, der ſkulle forrette det, mod Fornær-
 melse fra enten af Eiderne, — har Kongen været betænkt
 paa, foruden de ſpecielle Beſtemmelſer, ſom ved Fore-
 nin-

ninger ere vødtagne, eller ved Kjendelser fastsatte, at foreskrive følgende almindelige Regler for Hoveriet:

- 1) Forordningen af 12 August 1773, om Hoveriet i Danmark, skal være aldeles ophævet, ligesom ogsaa de i Følge bemældte Forordning for ethvert Jordegods forfattede Hoveri-Reglementer allerede ved de senere Bestemmelser ere satte ud af Kraft.
- 2) Alt Hoveri eller Arbeid, som af Gaardsæsterne i Danmark forrettes for deres Jorddrotter, eller Husbønder, skal være og herefter forblive bestemt, da det er Kongens Villie, at ubestemt Hoveri aldrig herefter maa igjen indføres eller forrettes.
- 3) Den Bestemmelse for Hoveri-Arbeidet, som nu paa ethvert Sted er fastsat, enten ved mindelige Foreninger imellem Jorddrotter og Bønder, eller ved de kongelige Kommissariers, eller Rentekammerets Kjendelser, skal gjælde for de nu værende Gaardsæstere, saaledes, at det ikke maa være Jorddrotten tilladt at slutte nogen ny Forening med disse om Hoveriets Forøgelse.
- 4) Paa det at den hoverigjørende Bønde kan være tilstræffelig underrettet om, hvad Arbeid han bør forrette, skal Jorddrotten være pligtig til, for saavidt saadant ikke allerede efter den indgaaede Forening eller ved Hoveri-Kommissionernes Foranstaltning er skeet, at hæfte ved enhver Bøndes originale Fæstebrev en med den indgangne Forening, eller, (hvor Forening

ning ikke har fundet Sted) med den affagte Kjendelse, overensstemmende Fortegnelse over alt det Hoveri-Arbeid, som af Fæsteren skal forrettes, i hvilken Fortegnelse skal anføres Hovmaalenes Størrelse efter Kvadrat-Indhold og Længde-Maal, hvor Avlings-Hoveriet saaledes er bestemt; Pløie-, Spænd- og Gangdagens Antal for det øvrige Hoveri, samt, hvor disse Dage ikke ere bestemte, at kunne anvendes til alt Slags Arbeid, hvormange til ethvert Slags Arbeid ere bestemte, og, saavidt saadant ved Forening eller Kjendelse er bestemt, hvormeget Arbeid til en Dags Gjerning udfordres, og skal Husbonden, hvor det ikke allerede er skeet, meddele enhver Byes hoverigjørende Bønder en ordlydende Afskrift under sin Haand af Foreningen eller Kjendelsen.

Dette skal af Jorddroppen efterkommes inden 1 Mai næstkommende Aar, de saa Godser undtagne, for hvilke Hoveriet ikke endnu ved endelig Kjendelse er bleven bestemt. Og skal den Jorddrot, som findes at have efterladt denne Pligt, både i Adlr. for hvert Fæstebrev, som ved Forevisning for Amtmanden findes at mangle den forommældte Fortegnelse, hvilken Mulket siden maanedligen igjentages, indtil Fæstebrevet i anordnet Form forevises Amtmanden.

- 5) Ligesom det nu bestemte Hoveri bliver Reglen for det Arbeid, der af de nuværende Gaardfæstere skal forrettes, saalænge indtil de med Jorddroppen forenes

om Hoveriets Ophævelse eller Formindsfælse imod bestemt Afgift, saa kunne ogsaa Jorddrotterne, ved nye Fæstebrevs Udstedelse, betinge sig af tilkommende Fæstere det samme Hoveri.

- 6) Det skal paaligge Jorddrotten som Pligt, ved ethvert Fæstebrev, hvorved det samme Hoveri betinges, som for Godsets øvrige Bønder er bestemt, at hæfte en nøiagtig Fortegnelse over alt det Arbeid, som af Fæsteren bør forrettes, ordlydende med den, som i Folge § 4. har været Gaardens forrige Fæster meddeelt.

Denne Fortegnelse over Hoveri-Arbeidet skal Jorddrotten, forinden den vedhæstes Fæstebrevet, besørge af Stedets Dommer konfereret med den i Jorddrottens Børge værende originale Hoveri-Bestemmelse (som enten indeholdes i den nu indgaaede Forening, eller i Hoveri-Kommissionens, eller Renteskammerets, Kjendelse) og har Dommeren da at forsyne Fortegnelsen med Paategning om Overeensstemmelse, hvorfor han nyder fire og tyve Skilling, som udredes af Jorddrotten.

Den Jorddrot, som efterlader de her befalede Pligter, skal for hver Gang, han findes i samme Brønde, betale en Mulkt fra ti til eet hundrede Rigsdaler, efter Omstændighederne.

- 7) Dersom nogen Jorddrot herefter skal forene sig med en ny Fæster om mere Hoveri, end det, der for nærværen-

værende Tid er bestemt, enten ved de mindelige Foreninger, eller Kommissionens, eller Rentekammerets Kjendelser, da skal han, forinden Fæstebrevet udstedes, anmelde saadan Forening for Rentekammeret, som da foranstalter paa Jorddrottens Bekostning undersøgt, om dette forøgede Hoveri er saadant, at Fæsteren, ved at forrette samme, kan overkomme at dyrke sin Fæstjord tilbørligen, og at udrede de ham paaliggende Skatter og Afgifter, og derefter, i Følge af de befundne Omstændigheder, enten bevilger, eller nægter den indgangne Forenings Stadfæstelse, i Overeensstemmelse med de ved Instruksen for Hoveri-Kommissionen foreskrevne Grundsætninger. I dette Tilfælde skal paa samme Maade og under lige Straf, som i foregaaende § 6 er fastsat, en Fortegnelse over Hoveri-Arbeidet vedhæftes Fæstebrevet, hvilken Fortegnelse ligeledes skal af Stedets Dommer paategnes, som konfereret med den originale Forening og Rentekammerets Resolution.

Befindes det, at nogen Jorddrot herefter, uden at have paa forommeldte Maade indhentet Rentekammerets Resolution, skulde udstede et Fæstebrev, hvorved er betinget mere Hoveri, end det, der for nærværende Tid er bestemt, enten ved de mindelige Foreninger, eller ved Kommissionens og Rentekammerets Kjendelser, da skal saadant Fæstebrev, for saavidt den skeete Forøgelse af Hoveriet angaaer, være ugyldig.

ugyldigt, og Fæsteren ei være pligtig at forrette mere Hoveri, end det, der nu er bestemt for den af ham fæstede Gaard; og Jorddrotten, som findes skyldig i Forsømmelse af de befalede Pligter, skal desuden bøde eet hundrede Rigsdaler.

- 8) Alt det Hoveri, som er bestemt til Pløie, Spænd- og Gangdage, skal forrettes efter rigtig Omgang imellem de Hoverigjørende, med mindre nogen af dem er forhindret ved lovligt Forsald, saasom egen eller Tjenestefolks Sygdom, smitsom Syge iblandt Heste og Kvæg, Brandffade, og saa videre, i hvilke Tilfælde Jorddrotten maa være berettiget til at lade Omgangen i Hoveriet gaae en saadan Gaard forbi, efter Skadens Bestaaffenhed, dog i intet Tilfælde længere en et Aar, og i den Tid ifordre Hoveriet forrettet af Godsets øvrige Bønder.

I øvrigt skal det være Jorddrotterne eller Forpagterne og Bønderne tilladt at forenes indbyrdes om et Arbeids Udsættelse, formedelst flette Veie eller andre tilfældige Aarsager, og skal da saadant Arbeid i det Aar, for hvilket Foreningen er steet, af Bonden forrettes paa den Tid, som ved Aftalen er fastsat, om han end derved kommer til at gjøre i een Uge flere Arbeidsdage, end ellers for Ugen er bestemt. Men uden Bondens Samtykke bør saadan Udsættelse af Arbeid ei finde Sted, ligesom saadan Forening ei heller bør gjælde for længere Tid, end det løbende Hoveri-Aar.

Be.

Bestemmelserne af Arbeidsdage for en Uge i de forskjellige Aarets Tider maae ikke forstaaes derhen, at Bønderne skulle være pligtige til saa mange Arbeidsdage i enhver Uge; men, at dette Antal af Arbeidsdage er det høieste, som i en Uge efter Aarstiden af dem maae forðres.

Handler nogen Jorddrot eller Forpagter imod de i denne §. indeholdte Forskrifter, bær han, naar derpaa klages, bøde fra een til ti Rigsdaler.

(Fortsættelsen følger.)

Under Gaars Dato, er igjennem det danske Cancellie udfærdiget et Rescript til samtlige Øvrigheder i begge Riger, af følgende væsentlige Indhold: Ved Forordn. af 20 Febr. 1780 er det vel befaleet, at der, naar nogen tiltales for Forbrydelse, skal under den Sag, som anlægges mod Forbryderen, søges Oplysning om dennes Opdragelse, iværende Forsatning og foregaaende Levnet m. v.

Men, da det ofte kan indtræffe, at disse Oplysninger, i Tilfælde af, at Forbryderen er fød i et andet Rige, eller har i meget lang Tid opholdt sig samsteds, vanskeligen kunde erholdes, og, naar de end kunde forskaffes, det dog medtager lang Tid at bringe dem tilveie, hvoraf maa følge, at den Tiltalte, om han er hæftet, lider dobbelt ved den lange Arrest, som disse

disse Undersøgelser foranledige, ligesom det almindelige ogsaa besværes med Bekostninger paa en saadan Arrestants Ophold og Baretægt i den Tid, han holdes i Bevaring: saa vil Hs. Majestæt, i Betragtning af Foransførte, samt i Analogi af Forordningen, dateret 3 Juni 1796 og Plakaten af 30 Januar 1797, ved dette Reskript have bestemt: at i de Sager, hvor nogen tiltales for begangne Forbrydelser, behøver Justitien ikke at søge Underretning fra udenrigs Steder, om Forbryderens Opdragelse og foregaaende Levnet, men disse Oplysninger skulle ikkun tilveiebringes, for saavidt de kunne erholdes i Hs. Majestæts egne Riger og Lande.

Under 19 f. M. er fra Overretten og Over-Konsistorium i Gottorff bekjendtgjort en kongelig Befaling af 15de næstforhen, angaaende en anden Bestemmelse af Vinter-Terminerne for Under-Konsistoriernes Holdelse i Amtene Gottorff og Hütten. Det fastsattes ved samme, for Fremtiden, at, istedetfor de hidtilvarende Vinterterminer, det gottorffske Konsistoriums Session skal være forlagt til Mandagen efter første Advent, og det hüttenskes otte Dage derefter, altsaa til Mandagen efter anden Advent, og disse Terminer være bestemte til begge Konsistoriers Holdelse.

Blandede Efterretninger.

Det kongelige General Land-Oekonomi- og Kommerce-Kollegium har allerunderdanigst forestillet Hs. Majestæt den udmærkede Tjenstvillighed og uegennyttige Understøttelse, som den engelske General Forringham og Faktor Malcolm i Vizagapatnam have udviist mod det den 23 August 1796 i Søen *) opbrændte og af Kaptain Madsen førte danske Skibs, Juliane Maries, Mandskab, da disse fibbrudne Folk, efter 17 Dages Ophold paa Søen i en aaben Baad, vare ankomne der til Stedet i en ynkelig Forsatning. Hs. Majestæt har derefter allernaadigst befaleet, at enhver af dem, ved et Brev fra Kommerce-Kollegiet, skulde tilkjendegives den Erkjendtlighed og Tak, som skyldtes deres udmærkede Belvillighed, og ved samme enhver især tilsendes Guldmedallien Pro meritis. Kommerce-Kollegiet har, i Følge deraf, under 6 Novbr. d. A., udsørt denne Hs. Majestæts allernaadigste Befaling, ved at overdrage den danske Gouvernør i Ostindien, Generalmajor Anker, at tilstille fornævnte General Forringham og Faktor Malcolm den, enhver af dem især, tildeelte Medallie, tilligemed den befalede Skrivelse.

§ Anledning af en til det danske Cancellie indkommen

*) Paa 1 Grad 40 Min. Syder Brede, $85\frac{1}{2}$ Grad Længde Ost London.

men Forespørgsel har bemældte Kollegium, under 17 d. M. tilskrevet samtlige Øvrigheder i begge Riger: at, ligesom en Forligelses-Kommissions Forhandling, hvorved den Skyldige har forbundet sig til at betale eller udrede noget til en vis Tid, er ved Forordningen af 10 Juli 1795 og 20 Januar 1797 sat i lige Kraft og Gyldighed med en usvækket Rets Dom, til Eksekution, saa vil der og ved de bemældte Forligs Forhandlinger, i Henseende til deres Forret og Orden ved Eksekutionen, forholdes, ligesom i Loven om Domme er besejlet. Dog bør en saadan Forligs Forhandling til første Ting læses ved den Skyldiges Bærneting, saavel til Efterretning for vedkommende Retsens Betjenter, som for andre, paa det de sig ikke med Uvidenhed skulde undskylde.

Til Cancelliet er indkommen Forespørgsel: om den, en Kirkesanger af Biskoppen, i Følge Anordningerne, meddeelte Kollats, efter at den er oplæst fra Prædikestolene, skal forblive i Præstens Børge eller overleveres til Kirkesangeren? samt om den, efter Indsættelsen, bør forevises Provsten?

I den Anledning har bemældte Kollegium, under 7 Dec. d. A., tilskrevet Biskoppen over Sjællands Stift, at da Kollats udstedes saavel til Efterretning for Menigheden, af hvilken Årsag den skal forelæses i Kirken, som til Sikkerhed for Lærerne selv, saa bliver det en Følge,
at

at disse beholde Originalerne i deres Bærge, da derimod Provsten bør meddeles en af Præsten verificeret Gjenpart deraf, til Bevaring i Provstiets Arkiv.

Hs. Majestæt har, efter Ansøgning, i Naade forlovet Geheimeraad og Amtmand Scheel Plessen, ved dette Aars Udgang, fra det ham betroede Amtmands Embed for Kiøbenhavns Amt, hvis Bestyrelse fra den Tid af, i Følge Kongel. Resolution af 4 Sept. 1793, og under de derved skeete Bestemmelser, som af Rentekammeret ved Plakat af 21 Juni 1794 ere bekendtgjorte, tilfalder Stiftamtmanden for Sialslands Stift Geheimeraad Grev Knuht, hvilken derimod fratræder ikke alene Bestyrelsen af saa mange af de under Stiftamtmands-Embedet nu henhørende Kiøbstæder, som Rentekammeret, efter Omstændighederne, nærmere maatte finde passende at henlægges til de Amter, hvorunder de, efter fornævnte Resolution, i Tiden skulle henhøre, men endog Amtmands-Embedet for Roeskilde Amt, hvilket Embed er forundt Konferentsraad og Høiesterets-Assessor M. Treschow; hvilken sidste, for sit Helbreds Skyld, er, indtil i næstkommende Mai Maaned, fritagen for at tiltræde Amtmands-Embedet, imod at Geheimeraad Grev Knuht, efter Tilbud, saa længe vedbliver Bestyrelsen af samme. Endelig er det befaleet, at den, Amtmanden for Kiøbenhavns Amt

hid-

hidtil forundte Skifte-Rettighed, Kal, fra næste Aars Begyndelse af, tilfalde vedkommende Rettens Betjenter.

Høiesterets-Dom i Sagen: Høiesterets-Prokurator Brorson, som befalet Aktor, contra Cancellieraad Hans Holm, assagt den 18 Decbr. 1799: "Cancellieraad Hans Holm bør have forbrudt Ære og Boeslod, samt forvises Kongens Riger og Lande; saa bør og Hans Holm betale alle af Sagen, hvis Langvarighed han, ved Lovtrækkerier og Udflugter, saavel under Forhørerne, som ved Kommissionen selv har forvoldet, lovligen flydende Omkostninger.

Den 25 Novbr. d. A. er skeet følgende Forandring ved Sø-Enroulerings Officeer-Posterne paa efterfølgende Steder:

Premier-Lieutenant Stephansen er ansat til subalterne Officeer i Frederikshald, i Premier-Lieutenant Hauchs Sted.

Premier-Lieutenant Lerche ligesaa i Nyborg, i Premier-Lieutenant C. Höhlenbergs Sted.

Premier-Lieutenant Erichsen ligesaa i Laurvig, i Prem. Lieutenant N. S. Acheleyes Sted.

Premier-Lieutenant Schønheyder ligeledes i Christian-

stiansund, i afgangne Premier-Lieutenant Møllers Sted; og
Premier-Lieutenant J. A. Suenson i Helsingør, udi
Prem. Lieutenant Wichfeldts Sted.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 18 Decbr. er Birkefriveren ved Kronborg Birk, C. L. Smidt, beskikket til Skifteforvalter i Christianstad, og Archivarius H. A. Hennemann til Skifteforvalter i Frederikstad paa St. Croix. Den 20 er Kand. Theol. J. N. Krarup konfirmeret til Personel-Kapellan for Aal Menighed i Ribe Stift; Kand. Theol. C. F. Dahl ligesaa til Personel-Kapellan for Nykirks Menighed i Bergen; Sekretær ved Politiretten i Kjøbenhavn, C. G. Schneider, ligesaa til Inspektør og Kassierer ved Kjøbenhavns Tugt-, Rask- og Forbedringshuse; J. Arveschoug ligeledes til Stadsmagler, Skibs-Klarerer og Dispacheur ved Drammens Toldsted; Sognepræsten for Bore og Estruplund Menigheder i Aarhus Stift, H. Myller, ligeledes til Sognepræst for Gram Menighed i Ribe Stift; Amtmanden over Kjøbenhavns Amt, Geheime-Raad C. L. Scheel Plessen, udnævnt til Geheime-Konferentsraad; Sognepræsten for Besser og Onsberg Menigheder paa Samsø, Provst P. Wellejus, efter Ansøgning entlediget med Pension.

Under

Under det tydske Cancellie: Den 10 Decbr. ere de juridiske Kandidater, N. Jülich i Frederiksstadt og N. Maassen i Syderditmarsken, befuldret til Underrets-Advokater i Hertugdømmene Schlesvig og Holsteen. Den 13 Decbr. er J. Carstens, Præst til Odsholm i Bredsted Amt, befuldret til Kompastør og Diafonus i Segeberg; Diafonus E. Nissen i Heyde til Præst i Beienfleth i Steinburg Amt, og Raadmand H. Reimers i Garding konfirmeret til anden Borgemeester sammesteds.

Under Generalitetet: Den 13 Decbr. er ved det bergenhussiske Infanteri-Regiment Kapitain v. Kyhle udnævnt til Major og Bataljons-Kommandør for den nordensjeldske Bataljon og Chef for det søndre nordensjeldske Kompagni; Prem. Lieutenant v. Krogh til Kapitain og Chef for det Bøssiske Kompagni; Prem. Lieutenant v. Storm til Prem. Lieutenant ved Grenadeer-Kompagnierne; Sec. Lieutenant v. Beck til Prem. Lieutenant ved de Nationale; Fændrik v. Bruun til Sec. Lieutenant ved de Nationale, og Fændrik a la suite v. Hegelund til virkelig Fændrik ved Grenadeer-Kompagnierne. Ved det oplandske Infanteri-Regiment er Bataljons-Kommandøren, Major v. Villienpalm, efter Ansøgning, afskediget med Pension og Oberst-Lieutenants Karakter, og Kapitain v. Mayländer forflyttet fra det tellemarckske til det oplandske Infanteri-Regiment, og der anfortroet det ringeboeske Kompagni som Chef. Ved

det

det tellemærkske Infanteri-Regiment er Sec. Lieutenant v. Barth forflyttet fra de Nationale til de gevorbne Kompagnier; Fændrik v. Høyum beskikket til Sec. Lieutenant ved de Nationale, og Fændrik a la suite v. Eberhardt til virkelig Fændrik ved de gevorbne Kompagnier. Ved det sjælandſke Jægerkorps er Oberjæger H. v. Linde udnævnt til Fændrik á la suite. Ved Ingeniør-Korpset er Dessinator á la suite v. Prangen beskikket til virkelig Dessinator i Holsteen. Samme Dato ere Fændrikkerne v. Knudsen og v. Weldingh af danske Liv-Regiment, v. Trepka og v. Hoë af det ſjælandſke Infanteri-Regiment, v. Hansen af Prinds Frederiks Regiment og v. Raas af Livgarden til Fods benaadede med Sec. Lieutenants Karakter.

Under Rentekammeret: Den 13 Decbr. er Hoffjunker O. D. Raas, Sec. Lieutenant E. C. Greve Holck, Candidati Juris N. de Vang og P. D. Rosenørn, ſamt T. K. Bruun Neergaard forundte Pladſer ſom Anſtaltantere i Rentekammer-Kollegiet. Den 18 Decbr. er Forſter ved det 1ſte kjøbenhavnſke Skov-Distrikt, F. A. Frank, efter Anſøgning, i Naade forløvet med Penſion.

Trykfeil.

No. 50. Side 796. Lin. 2. Laugmænd, læs: Laugmand.